

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՓԱՂԱՓԱԿՍ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՍԵՆ ՉՈՐԵՔԵԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱՐ

Rev. Pere G. Kalemkarian Mechitaristengasse
№ 4 Vienne

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կերկայ 1898 տարեշրջանի
Պոլիարիոյ համար տարեկան 12 ֆրանկ
» » վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի տարեկան 14 »
» » վեցամսեայ 7 »
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՆԷԼԻ

Համակ դրամ եռայլն դրկել հետեւեալ հասցեով
ԽՍԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԱՌՈՒՆԵՔ ԼՐԱԳՐՈՑ ՎԱՐՆԱ (ՊՈԼԿԱՐՈՒ)
Редакция на вѣстникъ
„Иравункъ“
ВАРНА (България).
Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնի
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դաստաւ-
ները միայն կը հրատարակուին ամբող-
ջովիւն կամ մասամբ:
Ծանուցման տղը 20 սակիւն. երե-
սեակ աւելի ակզաններու համար 20 0/0
զեղչ կը լինի, փոխարեւը կանխիկ:

ԽՍԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Մեր այն բաժանորդներէն ու-
րոնք մինչեւ այսօր չեն վճարած
իրենց բաժանորդները, կը ստիպուինք
ինքեքել որ հաճին յիշել թէ ար-
դէն տարեշրջանին իննորորդ ամ-
սուն մէջ կը գտնուինք եւ թէ բաժ-
նեկներու վճարման այսքան երկար
յապաղումը զգալի փնաս մը կու-
տայ մեզ, առանց իրենց տալու ո
եւ օգուտ: Թող փութան ուրեմն
անյապաղ վճարել իրենց պարտքը:

ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Անիշխանական գաղափարներու
տարածման զոհ դնաց թագապը-
սակ գլուխ մըն ալ, վեհապետուհի
մը, որ իր երկրին քաղաքական
կամ վարչական գործերուն վրայ
ո եւ ան ազդեցութիւն գործելու տեն-
ջէն շատ հեռի էր, որդեկորոյս
մայր մը, որ իր սրտին աղետար
մորմոքներուն սփոփանք կը փն-
տուէր յարատեւ ճամբորդութիւն-
ներու մէջ. և բնութեան գեղեցիկ
ու վեհ տեսարանները վայելելու կը
նուիրէր իր ժամանակին մեծ մասը:
Իր խոր վշտերը և մշտնջենական
սուգը աւելի արգասատելի, խղ-
ճալի էակ մը ըրեր էին Աւստրիայ
կայսրուհին, Եղիսաբէթը, որուն
սրտին մէջ սակայն անիշխանական
գարոյցի աշակերտ մը չվարանցաւ
միսել իր դաշոյնը, այնքան չնական
անպատկառութեամբ, որքան պիտի
միւսէր զայն ամենէն վատ և արիւն-
առշտ բռնակալին կուրծքը:

Ու ոճագործը իր այս ահռելի
եղեւին շարժառիթ կը յայտարարէ
այն ատելութիւնը զոր կը տածէ
մեծերու և հարուստներու դէմ:
անձնական ու եւ հաշիւ չունէր ող-
բացեալ կայսրուհիին հետ, բայց
անշէջ վրէժխնդրութեան ոգիով մը
բորբոքած էր այն դասակարգին,
մեծերու, զօրաւորներու և հա-
րուստներու դասակարգին դէմ,
որուն մէկ ներկայացուցիչն էր
կայսրուհին. ուստի անկէ լուծեց
իր վրէժը: «Եթէ իտալիա գըտ-
նուէի, Ումպերթօ թագաւորը պի-
տի սպաննէի» կըսէ իտալացի ոճ-

րագործը հարցաքննիչ դատաւորին:
Ժընէվի մէջ տարաբաղդ եղիսա-
բէթ կայսրուհիին հանդիպեցաւ ու
զայն սպաննեց: Հաշիւը նոյնն էր
իրեն համար: Հարուստ մը, զօ-
րաւոր մըն էր իր փնտածը և
ձեռք ձգեց զայն:

Գործին այս ծանր հանգամանքը
և անիշխանական գաղափարներու
տակաւ ծաւալիլը որոնք վեհապետ-
ներու և նախարարներու գլուխը
կը պահանջեն, շատ իրաւունքով
կը վրդովեն եւրոպական մամուլին
մէկ մասը, որ անիշխանականները
ոչնչացնելու համար կ'առաջարկէ
միջազգային ժողովի մը գումա-
րումը. սա պիտի խորհի և որոշէ
այն միջոցները որոնցմով բոլոր
ատելութիւնները պարտականութիւն
ստանձնեն անիշխանականութիւնը
հարուածել և հալածել:

Այս լրագիրներուն զգացած
փախը անիշխանականութեան յա-
ռաջդիմութենէ՝ աւելի հիմնական
ու բանաւոր կ'իրեւի, քան այն
միջազգային, բունի միջոցները ո-
րոնցմով կուզեն անոր ծաւալումը
արգելիլ:

Վարչական ամենէն խիստ, ազ-
դու միջոցներ կրնան շատ շատ ան-
իշխանականներու գործը դժուա-
րացնել, սակայն ատոր փոխարէն,
անոնց մոլեռանդութիւնը աւելի
պիտի գրգռեն ու ստիպեն զանոնք
մեծագոյն հաստատակամութեամբ
և աւելի զգոյշ կերպով գործել,
իրենց նպատակին հասնելու համար:

Անիշխանականութիւնը եւրո-
պական կեանքի ամենէն ծանրա-
կշիռ և տխուր երևոյթներէն մէկն է:
զայն պարզապէս տրակոնեան օ-
րէնքներով բնաշիջել ընել փափա-
քողները կամ մարդկային ազգի
պտտութիւնը չեն գիտեր, կամ,
դոնէ անկէ քան մը սորված չեն:

Անիշխանականութիւնը ազգուա-
պէս հարուածելու համար պէտք է
նախ զայն նկատել մասնաւոր հան-
գամանքներու ծնունդ մը, պատ-
ճառներու արգելք մը և ապա
զինք ծնող պատճառները հետա-
զօտել ու մէջտեղէն փրցնելու ջա-
նալ: Պատճառներուն բարձրագոյնը
արդիւնքը ինքնին կ'անհետանայ:
Միակ բանաւոր ճանքն այս է:

Մենք յաւակնութիւն չունինք
այս նեղ սահմաններուն մէջ ուսում-
նասիրութիւններ ընելու անիշխա-
նականութիւնը ծնող պատճառնե-
րուն և զանոնք անհետացնելու մի-
ջոցներուն վրայ, մանաւանդ որ
ինքերը ուղղակի այնքան չի շա-
հագրգուեր հայ ժողովուրդը: Կու-
զենք միայն սա ըսել թէ եւրոպա-
կան լրագիրներէն ոմանց հանած
աղմուկը, ընկերութեան սպառնա-
ցող ապագայ անիշխանական վը-
տանգներու նկարագրութիւնը, և
ճնշող միջոցներ գործադրելու մա-
սին կառավարութեանց ուղղուած
կոչերը ընկերային հրատապ խնդ-
րոյ մը լուծման բանաւոր եղանա-
կին հետ խոտորակ կը համեմատին,
հետեւապէս անօգուտ են և անը-
պատակ:

Փոխանակ այդ մտքով կոչեր ը-
նելու, եւրոպական մամուլը մարդ-
կութեան շահերուն շատ աւելի լաւ
ծառայած և անիշխանականութեան
ծաւալումը արգելիլու մասին լուրջ
միջոց մը խորհած պիտի ըլլար,
եթէ կառավարութեանց միահա-
մուռ ուղղելը ազդեցիկ հրաւէր մը,
ժողով մը գումարելու որուն պաշ-
տօնը ըլլար միջոցներ գտնել տե-
րութեանց միջև կեցող միջազգային
յարաբերութեանց ապօրէն, անիշ-
խանական և զուգելի վիճակը բա-
րեփոխելու: Հո'ն է ամենէն սոս-
կալի անիշխանականութիւնը, ո-
րուն կը զոհուին միշտ անթիւ,
անհամար մարդկային կեանքեր և
ամբողջ ժողովուրդներ: Այդ ամե-
նաբարձր շրջանակներէ թող գա-
յարդ մահկանացուներուն՝ օրինա-
ւորութեան, կարգապահութեան և
մարդասիրութեան օրինակը, Ա-
նոնք որ ժողովուրդը բուժել կու-
զեն ընկերային վտանգաւոր ակտէ
մը, նախ ինքզինքնին պարտին
մաքրել անկէ: Որքան կը տեւէ
այն անիշխանութիւնը որ թողուց
Հայաստան, Թուրքիան և Կրիտէ
յողալ արեան լճերու մէջ, կառա-
վարութիւնները չեն կրնար բաւա-
կան բարոյական հեղինակութիւն
ունենալ, անիշխանականութիւնը
արմատաւոր ընելու համար ժողո-
վուրդին մէջ: Տրակոնեան պատիժ-
ներն ալ անպօր են հոն ուր բարո-
յական դարման հարկաւոր է ամէն
բանէ առաջ:

Պ. ՖԷԼԻՔՍ-ԹՈՄԱՍԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՄՈՍԻՆ

Անկախութեան սէրը տղայաց մէջ. —
Կարելի՞ է արդեօք որ ուսուցիչները
կարողանան հնազանդեցնել աշակերտ-
ները իրենց անձը պատկառելի ընծա-
յելով:

Գ.

Երբ անկախութեան ոգին ծա-
րայեղ և վտանգաւոր լինի, մենք
կը կարծենք թէ տղայաց բնու-
թիւնն է այդ: Թաճախ իրենց
փոքր հասակէն յամառ կը լինին,
այնպէս որ կը յուսահատեն ի-
րենց ծնողները և դասատուները,
բայց յաճախ մենք ենք պատճառ
անոնց սխալանքներուն, որ այն-
չափ կը դժուարացնեն մեր ջան-
քերը: Մենք շատ անգամ կը
գրգռենք զանոնք ամեն բան իրենց
ճակտին զարնելով. և ամեն առ-
թիւ կանոնական եղանակաւ, ի-
րենց սովորութիւնները, ճաշակ-
ները, պէտքերը, ծառայեցնելով
միայն բացարձակ հնազանդութեան:
Հնազանդութիւն, ինչ գնով որ
ալ լինի: Արդեօք կը հասկնան
անոնք մեր հրամաններուն օրինա-
ւորութիւնը, մեր կրթութեան օ-
գուտները. որո՞ւ հոգ. բաւական
է որ պիտի գայ օր մը որ ընդու-
նինք արդարութիւնը, երբ պիտի
կրնան անոնք հասկնալ օրէնքի լե-
զուն: — Ո՛հ չվարանինք դատա-
պարտել մի այնպիսի մեթոտ, ո-
րուն հետեւանքները յոյժ դառնա-
ղէտ են. որովհետեւ տղայց մեզ
երախտագէտ լինելէ յառաջ կը
սկսին մեզ ատել և մեր դէմ ելլել,
ապստամբիլ կարելի միջոցներով և
հուսկ ուրեմն անբարոյականանալ:
Կը վարժուին նկատել հասարակու-
թիւնը, որպէս թշնամի մը, որ
հազիւ թէ սիրելի կողմեր ունի,
և անհաւանական չէ որ իրենց այս
կարծիքը մնայ մինչեւ իրենց կե-
նաց վերջը:

Մենք դէպի ապստամբութեան
կը գրգռենք զայնս՝ երբ բռնապե-
տական եղանակէ մը աւելի յոյժ
ցասկոտ և քմածին ձեւերով կը
կը սկսինք հրամաններ արձակել
անոնց, յաճախելով մեր թեր ու
դէմ հրամանները, կանոնի տակ
առնելով անոնց արարքները թե-

ընես բարի նպատակաւ, չհաճելով տեսնել մեր տղայոց արձակ համարձակ վազվառելը մեր առջեւ, այլ միշտ սանձերնին գլուխնին՝ ուղղելով տեսնել զանոնք: Ճշմարիտ հալածանք մը է որ կը հետեւի անոնց զբօսանքի, պտոյտի, ուսման ժամանակ և ամեն տեղ: Ո՞վ լսած չէ դաստիարակի մը կամ մօր մը բեր անգամ արձակած ազդարարութիւնները. — Հրա՛նտ, մի՛ վազեր: Հրա՛նտ, սալարկին վրայ մի՛ ելլեր: Հրա՛նտ, շտկուէ՛ Հրա՛նտ, չտկէ՛ տափառդ, կամ թէ, Հրա՛նտ ինձի չես հետեւիր, Հրա՛նտ, կը խօսիս: Հրա՛նտ, սորվէ՛ դասդ: Եւ խեղճ փոքրիկ Հրա՛նտը ստիպուած է միշտ հնազանդիլ այս հրամաններուն, կամ չի հնազանդիլ: Եւ ի՞նչպէս չպիտի յոգնի ու ձանձրանայ բոլոր այս հրամաններէն, կամ հաճոյք չզգայ, երբ առիթը ներկայանայ, ինքզինքը ազատելու այս հրամաններէն: Երբ մտածենք թէ մեր խորհուրդներու այլադասութեամբը և հրամաններու այլադասութեամբը ինքզինքնիս կը հակասենք, այն ժամանակ իրաւունք պիտի տանք այն ամեն անհնազանդութեանց և յամառութեանց, որոնց համար կը տրտնջանք միշտ:

Ճիշդապէս միեւնոյն արդիւնքին կը հասնինք մենք հակառակ միջոցներով ալ, երբ տղայքը անկախ մեծցնելու չափազանց միտումով մը բարբոսիին ինքնազուլ կը ձգենք զանոնք, ազատ ուղածնին ընելու: Նոյն իսկ մեր օրերուն մէջ բազմաթիւ չեն այն ծնողքը, որ հաւատարիմ այս մեթոտին, կը ձգեն իրենց զաւկները որ ուղածնին ընեն և ինքզինքնին առաջնորդեն, չհամարձակելով հրաման մը, պատիժ մը տալ կամ կշտամբանք մը ընել: Կը փափաքին անոնք անկախ մարդիկներ պատրաստել, մինչդեռ յանգէտս ծոյլեր, անկիրթներ, և թերեւս ապստամբներ կը պատրաստեն . . . : Այս օրինակ ընթացք մը, դասարանին մէջ, գէպի անխնայականութիւն պիտի առաջնորդէ տղայքը: Թիշնք աստանօր այն հետաքրքիր վիճակացոյցը, զոր Տոլստոյ կ'ուրուագէ Պոլանիոյ Եսանամիա քաղաքին մէջ ունեցած իր տիպար վարժարանին մասին. — «Տղայք կը նըստին, ուր որ լաւ կը թուի իրենց, նստարանին, պատուհանին, տախտակամածին և կամ թիկնաթոսին վրայ: Ձերար կը հրմշտկեն, կը կռուին, դասով կը զբաղին կամ բոլորովին անձնատուր կը լինին խաղի, առանց ընդգրկմութեան հանդիպելու, ցասկոտ ձայն մը լսելու և կամ պատժուելու վախը ունենալու . . . : Եւ այս ազատութեան, օրինաց բացակայութեան մէջ իսկ կը տեսնէ Տոլստոյ ուսումը սիրելի ընծայելու միջոցները: Այսպէս տղայք կաշխատին լաւագոյն կերպով և ի բոլոր սրտէ: Եւ հազուադէպ չէ, կ'ըսէ

դարձեալ Տոլստոյ, որ տղայքը ժամերով դասը շարունակել ստիպեն դասատուն՝ առանց ձանձրանալու: Եթէ Տոլստոյ կարողացած է այնքան երկար ժամանակ իր աշակերտները ուշադիր և հնազանդ պահել, պատճառն այն է որ իր տղայքը ընտրուածներ էին (.) մինչդեռ մեր շատ մը վարժարաններու տղայքը, մենք այնպէս կուզենք հաստատել թէ չպիտի ունենային այնքար երկար համբերութիւն մը . . . : Այս կարծիքը ունին մեզմէ շատերը:

Մ. Գնթունի

ԱԶԳ. ԿՐԹԱՐԱՆ-ՈՐԲԱՆՈՑ Ի ԿԻՊՐՈՍ

Այս օրբանոցին առաջին տարի շրջանի տեղեկագրէն, զոր Պատ. խնամակալութիւնը վերջերս հրատարակած է, կը տեսնուի թէ հաստատութեան կազմակերպութիւնը բաւական գոհացուցիչ պայմաններով կատարուած է և կը խոստանայ հետզհետէ աւելի օգտակար դառնալ, եթէ բաւականաչափ նպաստներ չի զլացուին նուիրական նպատակին:

Կրթարան — Որբանոցին աշակերտները 32 են, որոնց 5ը երթեկի թոշակաւոր, 12ը գիշերօթիկ թոշակաւոր և 15ը որք կամ չբաւոր ու անթոշակ են. այս օրբերու թիւը պիտի հասնի մինչեւ 20:

Նախակրթական ամիսէն տարրական ուսումներէ և հայերէն, թուրքերէն և անգլիէրէն լեզուներէ զատ, աշակերտները կը հետեւին կօշկակարութեան, դերձակութեան և ատաղձագործութեան դասերու: Աշակերտներու մէկ մասն ալ կը յաճախէ կղզիին շերամաբուծական վարժարանը:

Որբանոցին առաջին շրջանին (1897 մարտ 28—1898 փետր. 18) ընդհ. ծախսին գումարն եղած է 60809 1/2 կիպրական դրուշ, կամ, գրեթէ 334 անգլ. ոսկի այս գումարէն զեղջիւղ կահկարասիներու, պատրաստ պաշարի, արհեստական և դպրոցական առարկաներու ևն. ծախքը, մնացած գումարէն տարեկան 12 1/2 ոսկի ծախք կրնայ իւրաքանչիւր աշակերտի, ինչ որ շատ չերեւար՝ նկատողութեան առնելով կղզիին մէջ տիրող թանգութիւնը, որ կը յուսացուի թէ ընդհուպ պիտի անհետանայ: Ծախքերը գոցուած են Լճտօնի, Բարիի, Գահիբէի, Ալեքսանդրիայի, Մարսէլի և Մանչեսթէրի մէջ կատարուած հանգանակութիւններով և աշակերտներէ առնուած թոշակներով:

Կրթական — Որբանոցի տեսուչն է Տ. Վահան Գիւրգէսեան, որ զայն կը վարէ Տնօրէն Խորհրդոյ մը հսկողութեան ներքեւ: Տնօրէն և Տնօրէն Խորհուրդը շարունակ յարաբերութեան մէջ են Որբանոցին

խնամակալութեան հետ որ կը գտնուի Մանչեսթէր և որուն պատուակալ քարտուղարն է Տ. Յովհաննէս Անդրէասեան և գանձապահը՝ Տ. Սարգիս Եղիազարեան:

Ջ Ո Ւ Ր Ի Խ Ն Դ Ի Ր Ի ՌՈՒՍՃՈՒՔ

Աւելի իբրեւ Ռուսոուգրի քան թէ իբրեւ ինքնիւ պարտք կը համարիմ եւ կը համարձակիմ հետեւեալ մի քանի ընդհանուր դիտողութիւններ ընել Ռուսոուգրի ջուրի մատակարարութեան նկատմամբ որ ներկայիս մէջ քաղաքապետութիւնը քննելու վրայ է:

Քաղաքը օրական օրչափ ջուրի պէտք ունի: Չորս քուպիք ոտք կամ մօտաւորապէս 1/9 քուպիք մէթր ջուր մարդ զուր 24 ժամուան մէջ կը նկատուի շատ մը եւրոպական քաղաքներու համար իբրեւ առատ միջին չափ մը: Ծարտարագործութեանց եւ ուրիշ պէտքերու համար հարկաւոր է յիշեալ քանակութեան վրայ աւելցնել 0/0 25, 50 կամ նոյն իսկ 0/0 100: Յայտնի է թէ Ռուսոուգր ճարտարագործական քաղաք չէ, ոչ ալ պիտի ըլլայ մօտաւոր ապագայի մը մէջ. հետեւաբար այս կէտը զանց առնելու ենք մեր հաշիւներուն մէջ:

Եթէ ընդունինք 1/9 փուպի մէքրօ ջուրի մետր զուր օրական չափը, (եւ չընդունելու բանաւոր պատճառ մը չկայ) ենթադրելով թէ քաղաքին բնակչութիւնը 40,000 է, օրական (24 ժամ) ամբողջական ջուրի քանակութիւնը կ'ըլլայ $40,000 \times \frac{1}{9} = 3600$ քուպիք մէթր: Քաղաքապետութիւնը իր մրցման յայտագրին մէջ կը պահանջէ զբաւորելու աղբիւրէն առնուազն օրական 10,000 քուպիք մէթր ջուր:

Օրական 10,000 քուպիք մէթր 40,000 բնակչի համար ըսել է մօտաւորապէս մարդ զուր 1/4 քուպիք մէթր կամ մօտիկ 70 կալօն: Ասիկա գրեթէ կը հաւասարի Ամերիկեան քաղաքներու օրական 80—100 կալօնի աւելորդ կերպով առատ չափին: Սակայն Ամերիկեան քաղաքները ունին ընդհանրապէս խոշոր ճարտարագործութիւններ, ունին մաքրութեան եւ հանգստութեան պէտքերու համար մեզմէ աւելի բարձր զգացում. բաց աստի շատ հարուստ են. կարող են չռայլ ըլլալ: Թերեւս չափաւոր ծախքով մը կարելի ըլլայ արդէն գոյութիւն ունեցող ջուրի սխրեմը, այն է աղբիւրները կարգի բերել, անոնց ջուրը շտտցնել եւ ամբողջը բացառապէս յատկացնել քաղաքին մի որոշ մասին համար: Օրինակի համար Պայրազը ծախքէն վեր գտնուած թաղերը Այն առին կարելի է գոհանալ օրական մինչեւ իսկ 3000 քուպիք մէթր ջուրով: Ամէն պարագայի մէջ քաղաքը պէտք չունի 3600 քուպիք մէթր ջուրէն աւելի, եւ պէտք չէ սանդիւմ մը աւելի ծախք ընէ, ասկէ աւելի մեծ քանակութիւն մը ձեռք բերելու համար:

Պահանջուած ջուրը ի՞նչ յատկութիւններ ունենալու է: Կը կարծեմ թէ Ռուսոուգրի համար անհրաժեշտ է գտնել օրական 10,000 կամ 6,000 քուպիք մէթր ջուր տուող աղբիւր մը որը իր բնական վիճակին մէջ ճշգրտէն ունենայ քաղաքապետութեան պահանջած բոլոր ֆիզիքական, քիմիական եւ պաթոլոյոյոթիքայ յատկութիւնները: Մինչեւ անգամ 100,000 ֆրանքի մըրցանակ մը չպէտք է լաւ գտողութիւն ունեցող ճարտարագէտ մը փորձէ առանկ աղբիւր մը գտնալու համար հե-

տազօտութիւններու ձեռնարկել: Ի հարկէ խմուելու ջուրին ամենէն էական յատկութիւնը պէտք է ըլլայ իր ախտածին պաթոգեններէ զերծ ըլլալը. յետոյ ան պէտք է ըլլայ թափանցիկ, անհոտ, անգոյն, քաղցրահամ եւ լուացքի համար ալ կակուղ: Մաքուր լեռնային աղբիւրէ մը եկող ջուր մը, որուն նմանը ունի Վիէննա, Կրնայ քիչ շատ մօտեմալ Կրատսքի Սալթթիին յաւէտ խոհալ նմուշին: Սակայն մեր քաղաքը չպէտք է փափաքի ունենալու ջուր մը աւելի աղւոր եւ թանկ քան այն ջուրերը որոս միլիօնաւոր ժողովուրդներ կը խմեն եւ կը գործածեն Եւրոպա, Անգղիա եւ Ամերիկա: Փափաքելի է որ Կրատսքի Սալթթի լեռնային վերջը ձգէ իր մօտէն որը ոչ թէ միայն գործնականապէս իրականացնել անհրաժեշտ է, այլ աւելորդ կերպով բարձր է եւ անբանաւոր: Գալով պահանջուած ջուրի աղբիւրին, որ եւ է աղբիւր որ կապակցութիւն ունի Լոմին հետ, առարկելի է: Լոմին եղբրը փորուած շարք մը հորեր իրարու կապուած սիֆոնաձեւ խողովակներով եւ մեքենայով քաղաքէն բարձր դիրք ունեցող ռեզիւկուաուով մը ջուրը բարձրացնելու սխիւթմը առարկելի է աւ պատճառներով:

1. Լոմը Դանուբէն շատ աւելի ապակաշուած եւ աղտոտ է:

2. Իրաւ Լոմին ջուրը հորերը գացած միջոցին աւազի եւ խճաքարի խաւի մը մէջէն անցնելով, ըստ երեւոյթին, կը մաքրուի, բայց մաքրումի այս թելի եւ կասկածաւոր մեթոտը շատ վար կը մնայ աւաղի ֆիլթրասիօն կոչուած այն արուեստական եւ գիտական մեթոտէն, որը հիմակ մեծ յաջողութեամբ կը գործածուի քաղաքակիրթ երկիրներուն մէջ:

3. Լոմին ջրանցքը շարունակ ենթակայ է տիկմի հաստ խաւով ծածկուելու: ասիկա՝ հակառակ իր եւ հորերուն մէջ գտնուած ծակոտկէն խաւին, թող չտար որ ջուրը դէպի հորերը վազէ առատութեամբ: Այսպէս ջուրին քանակութիւնը կասկածելի կը դառնայ:

4. Լոմին պարբերական ողողումները կրնան բաւական լիքաւ տալ իր եղբրը գտնուող հորերուն, ջուրի սքաւիթին եւ այլն: Եւ այսպէս խանգարել ջուրին կանոնաւոր մատակարարութիւնը:

Թորոս Օ. Թորոսեան (Շարունակելի)

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Փ. Պօլիս, 4 օգոստ. 98.

Ինչպէս ձեր պատուական թերթին 65. թիւին մէջ հրատարակուած էր, «Հայկական Ընթերցարանի» ընկերութիւն մը հաստատուած է: որուն նպատակն է քաղաքիս հայ հասարակութիւնը ընթերցարանով, լսարանով, գիշերային դպրոցով և մարմնամարզով զարգացնել և ընթերցասիրութեան վարժեցնել:

Ընկերութիւնս իր սկզբնաւորութեան մէջ պիտե՞ն անձկութեան պատճառով չլինալով ամէն անմիջական զստողութիւն մէկէն կատարել, և միանգամայն ծանօթ ըլլալով հայ ազգայիններու համակրութեան դէպի նոյնօրինակ հաստատութիւնները, ներկայիս կուգայ յայտարարել թէ շնորհակալութեամբ պիտի ընդունի այն բոլոր նուէրները, զիրք, թերթ եւ այլն,

զորս բարեկերպ ազգային պիտի
յօժարին զրկել ընկերութեանս մա-
տենադարանին ճոխացման համար:
Կը խնդրենք, . . . խմբագիր,
որ բարեհաճիք ներկայս հրատա-
րակել ձեր ազգագուտ թերթին
մէջ, որուն համար մեր բոլոր շը-
նորհակալութիւնները մատուցանե-
լով ձեզ, Մնամք են:

Ի դիմաց Գործադիր Ժողովոյ
Ասեմայիս Ասեմայիս
ԼԵՒՈՆ ՍԱՐԿՍԵԱՆ ՅԱՆՈՐ ՊԷՆԼԵԱՆ
Յ. Գ. — Ընկերութեան գիշերային
վարժարանը արդէն բացուած ըլլալով
կը խնդրուի որ դաս առնել փափաքողք
բարեհաճին զիմել Գործադիր Ժողովոյ,
ամէն գիշեր ժամը 8—11, «Հայկական
Ընթերցարանի» մէջ:

ԼՐԱՔԱՂ

Վեհ. Հայրիկը պտոյտ մը կը կատարէ
այժմ Շուշի գաւառին մէջ:

— Գերմանացի Բոսֆէսոր Ռօրպախ
որ այժմ գիտական հետազոտութիւններ
կը կատարէ Երեւանի նահանգին մէջ,
Ռուսիայէն պիտի անցնի Թրքանայաս-
տան իր հետազոտութիւնները շարու-
նակելու նպատակով:

— Ռուսահայ թերթեր կ'իմացնեն որ
այս փակուած դպրոցները որոնք նիւ-
թագէտ Գալաֆուտեան էն, պիտի վերա-
բացուին կառավարական դպրոցներու
տեսչութեան ձեռքով: Այսպէս պիտի
բացուին Թիֆլիսի Յովնանեան, Գայի-
անեան եւ Թանգոյեան վարժարանները,
Հաւարարի դպրոցը, գուցէ նաեւ Նո-
րաշէնի եւ Ս. Նշանի դպրոցները: Կըս-
ուի թէ Յովնանեան դպրոցը, որ մեծ
եկամտութեամբ, չպիտի մնայ երկդաս-
եան տարրական դպրոց, այլ պիտի վե-
րածուի սեւեռի բարձր կրթարանի մը:

Բացուելիք դպրոցներուն դասատու-
ները պիտի նշանակուին կառավարա-
կան դպրոցներու տեսչութեան:

— Շուշիի հայ դերասանական խումբը
տեղւոյն եկեղեցւոյն մէջ հանգիստէր
հոգեհանգիստ կատարել տուեր է ող-
բացեալ կատակերգակ Դաւիթ Դուր-
եանի (Թրեանց) հոգեոյն համար: Հան-
գուցեալին արուեստակիցներէն մին այս
առթով դամբանական մը խօսքի եւ
նկարագրեր է անոր կեանքի եւ 38 ամ-
եայ դերասանական գործունէութեան
գլխաւոր գիծերը:

— Նոր-Դարի մէջ կը կարդանք.
Վերին-Ղարանլուղ (Նոր-Բայաղ. գա.)
գիւղից մեզ գրում են հետեւեալ հետա-
քերթի գուգադիպութեանց մասին.

1) Նորին Վեհափառութիւնը ոտքը
մեր գիւղը դնելիս, հարցրեց ժողովըր-
դին. «Բանի՞ ժամանակ է, որ անձրեւ
չէ եկել»: Ժողովուրդը պատասխանեց
թէ մօտ երկու ամիս կը լինի: Այդ
ժամանակ Վեհափառն ասաց. «Բան
չկայ, այս գիշեր Աստուծոյ զօրութեամբ
անձրեւ կը գայ», եւ այդպէս էլ եղաւ.
այնպիսի մի անձրեւ սկսեց, որ մինչեւ
անգամ ժողովուրդը այս բանը հրաշք
ընդունելով ասում էր. «Այ ջանմ, էս
մարդը սուրբ է, լաւ կեցիքի որ ամեն
վախտ էստեղ մնայ, մեզիկ աղատի սո-
վից»: Մեր չորացած արտերը կենդա-
նութիւն ստացան եւ խոտանում են
առատ բերք:

2) Նորին Օծութիւնը երբ անցնում
էր արտերից՝ Իւր ուշադրութիւնը գը-
րաւում է հասկերից ցամաքած մի արտ
(որը պատկանում էր Վեհափառի հիւ-
րընկալ Գէորգ քահանայ Նալբանդեանի
եղբոր՝ Յակովբի), որի վրայ ձեռով
Քաջակնքում է ու անցնում: Դրանից

յետոյ տէրը հնձում է իւր ցորենը եւ
որ տեղից չէր սպասում մի սալ ցորեն
վերցնել, այնտեղից տասներկուսն է
վերցնում ի զարմանա բոլոր գիւղացի-
ներին, որոնք տրանջում են իրենց ծը-
խասէր քահանայի պէմ, որովհետեւ նա
Վեհափառ հայրապետին չէ խնդրել, որ
օրհնել տար աղբատների արտերը, այլ
իրեն եղբոր արտն է օրհնել տուել: Տէր
հայրը ծիծաղելով միամտեցնում է, թէ
Վեհափառը կրկին նոյն ճանապարհով
յետ է գաւառաւոր, կը խնդրեմ, ասում
է, որ այժմէ բոլորիդ արտերն էլ:

Նորին Օծութեան շնորհաբեր գալուստ-
եամբ մի քանի անհաւատներ հաւատի
եկան:

— Այնթապի մէջ պիտի բացուի որ-
բանոց մը 40 որբի համար: Տարեկան
ծախք որոշուած է 240 օսմ. ոսկի, ո-
րուն 180 Պատրիարքարանէն պիտի
զրկուի, իսկ 60ը Որբանոցի Հոգաբար-
ձութիւնը պիտի հայթայթէ:

— Ս. Պատրիարքը Արմաշի Դպրե-
վանքին սաներէն վեցը դարձեալ սար-
կաւազ ձեռնադրեր է:

— Եեգր. Վարչութեան Կրօն. Ժողո-
վոյ անդամ Տ. Գարեգին Ծ. Վ. Դա-
դարեան վախճանած է:

— Բիզանդիոն կը գրէ.

Գարակոզեան կսակը՝ Պանսրմաշի
ազգային վարժարանին մէջ. — Յոյժ
հետաքրքրաշարժ դէպք մը կը կարգանք
Պանսրմաշէ մեզ գրուած նամակի մը
մէջ, Առաջն. Տեղապահին նախագա-
հութեամբ մինչ ազգային երկսեռ վար-
ժարանաց հրապարակային քննութիւնը
տեղի կ'ունենար, քննիչ մը բարձրա-
գոյն կարգի աշակերտներուն հետեւ-
եալը կ'առաջարկէ.

«Եթէ Տիգրան Գարակոզեանի Կը-
տակն իրագործուի, որ 80,000 ոսկի է,
տարեկան 5 0/0 տոկոսով, քանի՞ որ-
բեր կարելի պիտի ըլլայ պահել Ազգ.
Որբանոցներուն մէջ, մէն մի որբի հա-
մար տարեկան 5 ոսկի հաշուելով: Իսկ
եթէ իսպառ ժողովին իրաւաստութեան
ծրագիրը գործադրուելով, 80,000 ին
տեղ 20,000 ոսկի միայն առնուի, քա-
նի՞ որբ կարելի պիտի ըլլայ պահել:
Եւ այսպէս, ի վերջոյ, տարին քանի՞
որբ զրկուած պիտի մնայ խնամքէ՞ Գա-
րակոզեանի կտակին ճշտել չիրագոր-
ծուելուն պատճառաւ:»

Թղթակիցը կը յարէ. — «Ուշիմ տղան
սեւ տախտակին վրայ թիւեր շարեց,
որոցմէ հասկցուեցաւ թէ 80,000 ոս-
կին տոկոսով 800 որբ պիտի խնամ-
ուէր, իսկ 20,000 ին տոկոսով 200
միայն, որով, ըսաւ տղան պարզօրէն,
սարին 600 որբեր կը գրկուին իւնաւիկէ:
Այս պարզ պատասխան խորունկ տղա-
ւորութիւն մ'ըրաւ ներկայ հանգիստ-
կաններուն վրայ, այդ թէ կին ամենքն
ալ իրարու երես կը նայէին լռութեամբ,
բայց ամենքն ալ նոյն մտածումն ունե-
նալով իրենց մտքին խորը:»

Ըսել է թէ (կ'յարենք եւ մեք) Դա-
րակոզեանի կտակին իշխատակն հիմա-
կուց կ'որոշուի նոր սերունդին մտքին
մէջ, Նայինք մենէ ետքն եկողներէ
ինչ պիտի ըսեն այս Շալոքի սակար-
կութեան:

— Ս. Հայրապետը յատուկ կոնգակով
մը Աթոքիսիանի առաջնորդ Արիստակէս
արքեպիսկոպոսին յանձնարարեց Սի-
պիւրիոյ հայ բնակիչները եւ տարագրե-
րէն երբ հոգեւորապէս մխիթարել:

— Ն. Օծութիւնը Մաղաքիս, Յով-
սէփ եւ Սահակ եպիսկոպոսներուն, ո-
րոնք վերջերս ձեռնադրուեցան, Պա-
նակէ շնորհիւ է կոնգակով մը որ կը
խօսի եպիսկոպոսական պարտականու-
թեանց վրայ:

— Ս. Պատրիարք Հայրն Որ-
բոց եւ Կարօտելոց Մատուկէն հինգ
ոսկի ամսական յատկացուց թա-

թու վ. Գուրեանին՝ Չմկտծագի
առաջն. Տեղապահին, նոյն քաղա-
քին մէջ որբանոց-վարժարան մը
բանալու համար: 280 անտէրունջ
տղաք կան հոն՝ կրթութեան եւ ո-
ւանք նաեւ պատասխարութեան կա-
րօտ: Այս որբանոց՝ Պատրիարքա-
րանի ուղղակի նպաստով բացուած
17րդ Որբանոցն է: Որբոց եւ կա-
րօտելոց սնտուկէն հոգացուող
այս 17 որբանոցներէն զատ, կան
ուլթ ուրիշ ազգային որբանոցներ,
որք իրենց սեփական հասոյթով
կամ տեղական միջոցներով կը հո-
գացուին: Կան նաեւ չորս վար-
ժարանք որք կ'իսովին որբանոց կը
սեպուին եւ որոց կը նպաստէ Որ-
բոց եւ Կարօտելոց Մատուկը: Գու-
մար, 29 հաստատութիւնք: Ազ-
գային որբանոցներուն մէջ կան
այժմ 1500ի չափ որբ: Իսկ նը-
պաստ ընդունող վարժարաններն
եւս հաշուելով, որբ աշակերտաց
թիւն 2,000ի կը հասնի: Որբոց
եւ Կարօտելոց սնտուկէն տրուած
ամսական նպաստն ալ այժմ 300
ոսկիի կը հասնի:

— Պատրիարքարանի Որբոց եւ
Կարօտելոց Մատուկէն 300 զըշ.ի
մօտ գումար մը զրկուեցաւ Ա-
րարկիրի Առաջն. Տեղապահին,
քաղաքին մօտակայ գիւղերու մէջ
փակ մնացած վարժարանները բա-
նալու եւ շարունակութիւնն ապա-
հովելու համար, ինչպէս ինք տե-
ղեկագրած էր:

— Ս. Նահանգաց Մասաչուզէթս
Նահանգի Լին քաղաքին հայ գաղ-
թականները նամակ գրելով Ս.
Պատրիարք Հօր, վափաք կը յայտ-
նեն վանեցի, Տարոնցի որբ տը-
ղաքներու պաշտպանութեան ու
կրթութեան համար նպաստ մը ը-
նել, եւ կը խնդրեն որ Պատրիար-
քարանը զիրենք հաղորդակցու-
թեան մէջ դնէ պէտք եղած տե-
ղերուն հետ: Գրուեցաւ Պատրի-
արքարանէն որ իրենց նպաստը
կրնան զրկել Որբոց եւ Կարօ-
տելոց կեդրոնական Մատուկին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ ԳԻՇԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

Դ. Թաղ. Նօ. 36.
Վառնա
Կը բացուի Սեպտեմբ. 16 ին.
Տեղեկութեանց համար դիմել առ
Հիմնագիր—Տնօրէնն
Կրօն Միքայէլեան

ԹԻԻՐՔԻԱՆԸՆ ԷՎՐՈՐԱ ԷՅԱԼԷԹԼԵՐԻ

Թրիպլեալը վերմիշ օլուղը
պիւր հավատիսէ պիւնաէն, Պալ-
գան էյալէթլերին մէսէլէլերինի
թէսվիյէ իթմէք մագսէտի իլէ վի-
էննատա եագընէն պիւր գօնֆէրանս
թէճէմմիս իտէճէք իմիշ:

Նօյնօրի նամ ըուս կազէթասը
տախի մէզքիւր գօնֆէրանսըն իգ-
թիզասընը կէօսթէրէքէք, Հէրսէք
Պօսնա վէ Մաքէթոնիա էյալէթ:

էրինէ միւսթագիլ պիւր իտարէ
թէրթիպիւնի մինասիպ կէօրմէք-
տէ տիր:

Հէրսէք, Պօսնալն Աւատրիա եէ-
տինտէ գալմամասը իչիւն պիւթիւն
Սլաւ միլլէթլէր տալմաճը օլաճագ-
լարը կիպի, Մաքէթոնիա վէ Ալ-
պանիա էյալէթլերին թիւրքիա
եէտինտէ հալը հազըրը իւզրէ գալ-
մայարը սուլհ ու ասայիլի ումու-
միյի իխլալ իտէճէլինտէն՝ հէր
հալտա էն էվվէլ պու մէսէլէնին
հալը ճիհէթինէ կիտիլմէսի մի-
նասիպ կէրիւլիօր:

Իշթէ պու հաֆթա տախի Ալ-
պանիատան հէյէճանլը խապէրէր
ալընմագտա տըր:

Սթանպուլ, 3 սեպտեմ.

Իրէքտէ գարըզըզըլար վուգու-
յա կէլմիշ. պիւր պիւրինէ խասիմ
իբի Արնաւուտ գապիլէլէր պէյ-
նինտէ գալկա զուհուր իթմիշ.
չարըզ գաբալը: Իւսքիւպ վալիսի
պիւր գալ թապուր ասքէրլէ իրէ-
քէ կիթմէք իչիւն եօլա չըգտը:

Կէլէն հաֆթա տախի Շըքօու-
րատան ալընան պիւր մէքթուպ
աթիտէքի մալիմաթլարը վերմիշ
իտի:

Պուրատա ումուլմըն գանընա
կէօրէ, Պէրանա վուգուաթը գա-
թիէն ֆասըլէլէր օլմըշ տըր:
Յագաթ հէրնէ գատար Պէրանա-
տա իսլամ Արնաւուտար սիւքիւ-
նէթլի պիւր հալտէ իսէլէր տէ, թէ-
էսիւֆէն Շըքօուրատաքի Արնաւու-
լարըն հալի բէք ֆարզը տիր:
պուրատա պիւթիւն թիւրքլէր շէ-
հիրտէ սիւսհ էլլէրինտէ կէզինմէք
տէ տիրէր, Խըիսթիյանլարա իսէ
սիւսհ թաշմագ գաթիէն մէմու-
տըր:

Հիւքիւմէթ մէմուլարը վէ օր-
տունըն գապիլթլերի օնիքի այտա
տէօրթ ալըզ մասալալմայօրլար:
Պունուն սէպէպի բարա պուլուն-
մատըրը տէկիլ. վալի ֆէվզէլա-
տէ մէսարիթլէրէ վէ կիզիլ սան-
տըղա վէ պիլմէմ նէյէ թախսիս
օլմագ պէհանէսի իլէ ճէպինի տօլ-
տըրմագտան վէ էթրաֆտաքի ա-
տէմլէրի իլէ պէյինլէրինտէ թագ-
սիմ իթմէքտէն ասլա կէրի տուր-
մայօր:

Ինանընըզ պանա, պուրատա,
եագընտա, իխթիլալլար վէ գըր-
կընլար պաշլալաճագ տըր, վա-
լի ֆէնալըզըն էօնիւնիւ ալաճագ
եէրտէ, էհալիլի թէշվիգ իւէյօր:
զաթէն քենտիսի կիզիլ ֆէնտլէր
վէ էնթրիգալար չէվիլէն պիւր մէ-
մուր տըր. վէ պու սայէտէ տէ
քէնտի խըիսթիյան մուալինինի
պաշընտան տէֆ իթտի բի իլլէրի-
նէ սէքտէ վէրմէսին:

Իշիթտիկիմէ պիւնաէն, Սուլթան
օնուն իլլէրինտէն վէ հարէքէթին.
տէն օսանարագ անը Երլուղտան
իրաքլանտըրմագ մագսէտի իլէ
Շըքօուրայա վալի թային իթմիշ:

ՏԻԱՐՊԵՔԻՐ

Տիարպեքիւրտէն Նոր-Կեանք ա
նազըւան պիւր՝ մէքթուպտան աթիւ-
տէքի մալիւմաթլար ալընմը տըր.

Սթանպօլտան կէլէն թալիմա-
թա կէօրէ, Համիտիյէ ալալլարը
60 տան 100 է պալիդ օլաճադ.

«վաթանը Օսմանիի մուհաֆազա
իթմէք իշխն» արգու իտէնլէրէ
հէր թարաֆտան տալէթ օլընլօր.
Վէրան-Շէհիւրի մէշհուր իպ-
րահմ բաշա Տիարպեքիւրէ կէլուպ
բէնտիսինէ միւրաճաաթ իտէն խըն-
ճախընճ վահշի ֆիւրտլէրի ասքէր
եազըլօր, վէ իրմէնիլէրտէն չա-
լընան ալթունարա մուգապիլ եիւզ-
պաշըլըզ վէ պինպաշըլըզ րութ-
պէլէր վէրիլիօր. Պու ֆիւրտլէր
պիւր քէլիմէ թիւքէ պիւմէզլէր,
էրմէնիլէրէ գարըզ դարէզքեարանէ
«է՛հ, նէ՛ վազըթ սիզին գանընը-
զը գըրմըզը շէրպէթ կիպի իշէ-
ճէիլ» տէմէքտէ տիւրէր. Պու
կիպի վահշիլէրին պու եօլտա աս-
քէրիլքէրի պիւր գօմէտիա նէվին-
տէն իսէտէ, սօնու տէշէթլի օ-
լաճադ տըր. վէ պու տէֆա թիւք-
լէր տախի գարարտիտէ օլաճադ-
լար.

Քաշալ Մստօ վէ Աղայ Սօր նամ
իքի աշիւրէթ ըշիպլէրի պիւրի պիւր-
լէրինէ գարըզ 4-5 պյտան պէրու
գալկա իթմէքտէ օլուպ, Ճէզի-
րէտէ վէ ճիվարտա իսլամ վէ խը-
րիսթիյան էհալիյէ գարըզ հէր
նէվ հաշարաթ իճրա իթմէքտէ-
տիւրէր. չարսը իշէրիսինտէ թիւ-
ճարարըն տէնկլէրինի աշուպ, իս-
թէտիլքէրի կիպի էհալիյէ սաթ-
մագտա վէ եազմա իթմէքտէ տիւր-
լէր. Գարը համալարընա ճէպլէն
կիւրուպ հէր նէվ ֆէնալըզ իտէ-
յօրլար.

Պու վահշիլէրլէրտէն տօլարը
Սուլթանա վէ հարէմէ թէլէկրաֆ-
լէ շու եօլտա շիքեայէթ օլընմը
տըր—Պիզէ մէրհամէթ իտին, Հա-
միտիլէր պիւրա բէրվա վէ պիւրա
մէրհամէթ պիզիմ ըրզըմըզ վէ
նամուսընըզը իսլալ իտէյօրլար,
—Փագաթ ճէվապ կէլմէմիշ տիւր.
Պու սէպէպլէ թիւքլէր վէ խրիս-
թիյանլար Ճէզիլրէտէն կէճէ վագ-
թը ֆամիլիյալարը իլէ Տիարպե-
քիւրէ գաշմըշլար.

Համիտիյէ ֆիւրտլէրին ճիւրմ-
լէրի ճէզասըզ գալտըզը սէպէպլէ
շիմտի թիւքլէր տախի Համիտի-
յէ եազըլմազա պաշլամըշլար. զի-
րա ֆիւրտլէր էրմէնիլէրին մալլէ-
րինի պիթիւրիւպ, թիւքլէրին գօ-
յուն վէ հալվանաթընը չալմագտա
տըրլար իսթիտալար սէմէրէսիզ
գալմագտա օլուպ հիւքիւմէթի
մահալիյէ Համիտիլէրէ միւտա.
խէլէ իտէմէյօր.

Տիարպեքիւրտէ մէշհուր զէնկին
Մուհարամգաւտէ Պէքիւր էֆէնտի
10 եաշընտա չօճուղընը Համիտի-
յէ եազըլմըմըշ, բէզա պաշգալա-
րը. վէ 7-10 եաշընտա ֆիւրտ վէ
թիւքլէր չօճուղար՝ պինպաշը, միւ-
լազըմ վէ գալմագամ ֆօրմալարը

կէլիւրիւպ, գըլըճ պէլլէրինտէ նի-
շանլար կէօքիւզլէրինտէ վէ Սուլ-
թանըն տամկասը անլարընտա սօ-
գազլարտա կէզինմէքտէ տիւրլէր.
Տիարպեքիւր վալիսի խալիլ պէլին
ֆէնա մուհալէլէրինտէն տօլարը
Սուլթանա շիքեայէթ իթմիշ օլ-
մալարընտան նաշի Մէարիֆ միւ-
տիւրի ազլ օլընտը վէ պէշ թիւքլէր
կէնճէր հապս իսթիտի, պու սէ-
պէպտէն թիւքլէր էհալի բէք միւ-
թէնսիւր օլմըշ տըր.

ԿԻՐԻՏ

Գանտիտա վուգույա կէլէն սօն
իսթիւլալըն էվլէտէն թէրթիպ օ-
լընմըշ օլտըշընը ինկիլիզ մէնպա-
լարընտան թաստիդ օլընլօր. Եէ-
նիտէն Գանտիտա ինկիլիզ աս-
քէրլէրի կիտէճէք վէ իսթիւլալը-
լարա վէ ինկիլիզլէրի գաթլ իտէն-
լէրէ ճէզա վէրէճէքլէր. պու սէ-
պէպտէն եէնի գարըշըզըզ զու-
հուրա կէլէճէկի մէմուլ տըր.

Խրիսթիյան կիւրիտլիլէրին սիւ-
քիւնէթտէ գալմալարընը Եունան
հիւքիւմէթի պա թէլէկրաֆ թալ-
սիյէ իթտի.

Թիւքիստէն պիւր զըրհը ասքէր-
լէրէ կիւրիտէ կիթմէք իշիւն հա-
րէքէթ իթմիշ.

Իքալինին պէյանընա կէօրէ,
Ատատա իսթիւլալըն թէսքինին
Պազը Ալիի իճպար իթմէք իշիւն
ամիրալ Գանվարօ տէվլէթլէրէ միւ-
րաճաաթ իթմէք թէքիլքիւրտէ
պուլընմըշ.

Պազը Ալի Բէթրսպուրկ, Բա-
րիս, Լօտարա վէ Բոմա էլիլէրինէ
թէլէկրաֆլար վէրուպ, ամիրալար
թիւքլէր ասքէրլէրի իլէ պիլ իթ-
թիֆագ Գանտիտան թէսքինին
չալըշմալարընը թալսիյէ իթմիշ.

Ինկիլիզ ամիրալը Նօլլ միւս-
լիմանլարըն թէպիլմի սիւահ իթ-
մէլէրինի եէնիտէն թալէպ իթտի.
Սեպտեմ. 4 է գատար միւհրիմլէր-
տէն 48 քիշի ինկիլիզլէրէ թէպիլմ
իտիլմիշ. Ճէվատ բաշա թէլէկ-
րաֆլէ գօնսօլուսս միւրաճաաթ ի-
տուպ, միւհրիմլէրին մուհաքէմէ-
լէրի ու ճէզալանմասընը թէէ-
լիւր օլընմասընը թէքիլքի իթմիշ.

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Էրմէնի մուհաճիլլէրինտէ Մ-
ֆէշտիմալճեան՝ Սօֆիա սանճաղը
տալիլիլնտէ Բիրտօրտա պիւր ֆապ-
րիգա թէէսիս իթմէք թէտպի-
րինտէ պուլընմըշ տըր.

Մ. ֆէշտիմալճեան իքի պուլկար
իլէ շէրիք օլարագ, մէքըիւր ֆապ-
րիգատա գարեօլա էօրթիւլէրի,
պանեօ գօստիւմլէրի, բէրտլէր,
մէնտիլ վէ սաիր բամպուգտան մա-
մուլ մալլէր վէ մաթալար իմալ
իտէճէք տիւր.

Մէքըիւր Բիրտօր գաւապա է-
հալիսի իշիւն պու ֆապրիգա իշ
թէտարիք իտէպիլլէճէկիւնտէն վա-
սիթաի թէտայիւշ օլաճադ. մէմուլ

օլընըր բի, մէքըիւր ֆապրիգանըն
թէէսիսի իշիւն պուլկար հիւքիւ-
մէթի լալըմ կէլէն գօլալըզլարը
վէրէճէք, վէ պու եօլլէ էրմէնիլէ-
րին էհիլիյէթ վէ իւշկիւզալըզըն-
տան Պուլկար էհալի վէ պինաէն
ալէյհ հիւքիւմէթ իսթիֆատէ ի-
տէճէք տիւր.

ՄԻԻԹԵՆԵՎ ՎԻԵ

Մատրիտտէ Սպանիա մէճիսի
մէպուսանընտա գալկալար տէվալմ
իթմէքտէ օլուպ, մէպուսար վէ ա-
յան ազալարը սանտալիալարէ պի-
րիպիլինին պաշընը եարմագ տէ-
րէճէտէ իլէրի կիտէյօրլար, Ֆա-
գաթ նիհայէթ սուհ Բրօթօգօլը
էքսէրիյէթէն գապուլ օլընտը.
Գրալիցա տախի՝ միւլքտէն պիւր
մըգտարը ախէրէ թէքը օլընմագ
պապընտա՝ ատէթ իւզրէ, էվրագը
մախսուսէի իմզալատը.

Գարլիսթլէր վէ տիկէր հիւքիւ-
մէթէ գարըզ օլան բարթիլէր մէ-
սուլիլէթի վիւքէլանըն իւզէրինէ
աթֆ իտէյօրլար.

—Ֆիլիբին առալարըն ասըլարը
50,000 քիշի Ալիւնալտօնըն թահ-
թը գօմանտասընտա օլարագ Լիւ-
սօն (Մանիլա) առասընը բէնտի
իտալէլէրի ալթընա ալմըշլար տըր,
վէ Ֆիլիբինտէ պիւր ճիւմհուրիյէթ
հիւքիւմէթի թէէսիս իթմէք էմէ-
լինտէ պուլընլօրլար. Մէքըիւր
ատանըն 3,500,000 եէրլի էհալիսի
վար. հէր գալատան մէպուսար
ինթիլտապ օլընարագ, մէճիսի ու-
մուսի թէճէմիլ իտէճէք. Ճի-
վարտա պուլընան տիկէր առալար,
շիմտիլք Սպանիա սատագաթ
կէօսթէրիլէր իմիշ.

Միւսալէհա ահմամէսինի թան-
զիմ իթմէք իշիւն գօմիսիօնը մախ-
սուս եազընէն Բարիստէ թէճէմ.
միւ. օլընաճադ տըր.

—Ինկիլիզ ամիրալըն թալէպիլի
իճրա իթմէք իշիւն Սուլթան գօ-
մանտան էթհէմ բաշայա էմր վէր-
տի. պիւր ալալ ինկիլիզ ասքէրի
Գանտիտա իսքէլէսինին թապիյա-
սընը իսթիլա իթտի.

—Ժընէվտէ պազը անարշիսթ-
լէր տէրտէսթ օլընտըլար. Անար-
շիսթլէրի թաագիպ իթմէք մագ-
սէտի իլէ իթալիս հիւքիւմէթի
պիւր գօնֆէրանս թէճէմիլ իթմէք
իսթէմիշ.

—Բէթէրսպուրկ թիւքլէր էլիսի
թէքրի սիւահ մէսէլէսի իշիւն բուս
հիւքիւմէթինէ շու եօլտա ճէվապ
վէրմէկէ մէշգուլիյէթ ալմըշ տըր.

Սօն մուհարէպէ սէպէպի իլէ
Պազը Ալի գուլվէի ապքէրիլէսինի
թէմամլամայա մէճպուր օլուպ,
շիմտիլք գուլվէթի հալը հազըրը
մուհաֆազա իթմէկէ անճագ քի-
ֆայէթ իտէր. թէքրի սիւահ իշիւն
թէճէմիլ օլընաճադ գօնֆէրանսա
իշթիւրաք իթմէկէ Պազը Ալի հա-
զըր, ֆագաթ բրօկրամըն քէնտի-
սինէ թէպիլի օլընմասընը արգու
իտէր.

—Տրէյֆիւզըն տալա քեաղըտ-
լարընը եէնիտէն թէտըզ իթմէք
իշիւն մէճիսի վիւքէլա պիւր գօմի-
սիօնը մախսուսա հալալէ իթմիշ
տիւր. Պու սէպէպտէն տէ հարպիյէ
նազըրը թէնէրալ Պիւրլէնկէն վէ
նաֆաա նազըրը Մ. Թիւնլէր իս-
թիֆա իթտիլէր.

Ժէնէրալ Շամգաք հարպիյէ վէ
Մ. Կօտէն նաֆաա նազըրը թա-
յին օլընտըլար.

Պազը գաննիյաթա կէօրէ, ճիւմ-
հուրիյէթ ըշիսի Ֆիլիքս ֆօրըն
իսթիֆասը մէմուլ օլընլօր. զի-
րա Մ. Ֆօր տախի մէքըիւր տա-
վանըն եէնիտէն պագըլմասընը իս-
թմէլէնլէրտէն տիւր.

—Իմքէրաթօրիցանըն էօլիսիւ-
թընէվտէն վիէննայա նազլ օլըն-
մըշ օլուպ, բէմալը թանթանա իլէ
տէֆն օլընմըշ տըր. Ալմանիա իմ-
բէրաթօրը պիզլաթ հազըր պու-
լընտը. ճէնազէնին թապուտ ա-
րապասընը սէքիլ պէկիւր չէքէրտի,
արշիտիւք Ֆրանց Սալվաթօր,
Լէօբօլտ, Եօրկի, Գարըզ վէ Թէ-
օտօր բրէնսլէր թապուտըն եան-
լարընտան կիտէլէր տի. այլէնը
բուհանի սաաթ 5 1/2 տա խիթամ
պուլուպ, ճէնագէ մէզարա վազ օ-
լընտը. Պիլ ախէրէ Հօֆպուրկտա
թաամ վէրիլտի իսէտէ իմքէրա-
թօր քէնտիսի հազըր պուլընան
հիւքիւմտարը վէ բրէնսլէրէ վէ-
տալաշուպ Շէօնպրոնա կիթտի.
քէզա Ալմանիա իմքէրաթօրը սաաթ
6 տա վիէննատան միւֆտրէգաթ
իթտի. Հիշ պիւր ֆէվզ էլ ատէ վու-
գուաթ գուհուր իթմէտի.

Միւթէվէֆա իմքէրաթօրիցա-
նըն վիքրի իշիւն իմքէրաթօր Ֆը-
րանց Եօզէպ «Էլիզապէթ» իսմին-
տէ պիւր նիշան վէ պիւր մէտալ իհ-
տա իթտի. մէքըիւր մէտալ իպ-
րազը մէհարէթ ու տիւրայէթ ի-
տէն գատընլարա վէ գըզլարա իհ-
տա օլընապիլէճէք տիւր.

Ա. Զ. Դ

Տօքթ. Մ. վարդանեան պատիւ
ունի ծանուցանել իր Բարդոյ Թա-
ճախորդաց և Հասարակութեան
որ իր բնակարանը փոխադրած է
Սեպտեմբեր 1 էն սկսեալ, անտա-
ւաց վերատեսուչ Պր. Մարքօֆին
տունը, Չորրորդ թաղ, Թաշ-Եօլիի
սկիզբը, Սապօրսքա փողոց, Կը
գարմանէ ամէն տեսակ հիւանդու-
թիւններ, մասնաւորապէս ներքին,
կանանց, տղայոց և ծննդական
գործարանաց, Կը կատարէ ման-
կաբարձութեան ամէն տեսակ գոր-
ծողութիւններ, Կը դուռնի նաեւ
տարեկան բաժանորդագրութիւն.

Ա. Զ. Դ

Շապին-Գարահիսարի Չըրտախ
գիւղացի Դանիէլ խօճիկեան անուն
40 ամեայ ազգայինը, 14 տարի
առաջ հայրենիքէն հեռացած՝ 9
տարի առաջ Պուքրէշի մէջ շաքա-
րագործութեամբ կ'ըջաղէր. Ով
որ գիտէ այս անձին հիմա ուր
գտնուիլը, թող հաճի իմացնել
«Իրաւունք» ի խմբագրութեան.